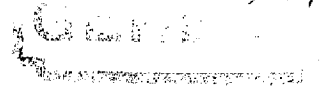

22 februari 1962

U 1985/62 - C 46 - P4/as5

FA 10274/19

Land : Nederland/Indonesië/Nieuw-Guinea.
Onderwerp : Gesprekken van Nederlandse en Indonesische
studenten over Nederlands Nieuw-Guinea.

Referenties :

Datum van waarneming : Medio februari 1962.

Bron : Betrouwbaar.

Opmerkingen :

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Zijner Excellentie de Minister-President,
Plein 1813 no. 4,
's-GRAVENHAGE.

Nederland/Indonesië/Nieuw-Guinea.
GESPREKKEN VAN NEDERLANDSE EN INDONESISCHE STUDENTEN
OVER NEDERLANDS-NIEUW-GUINEA

GEHEIM

Leden van het Politiek Gezelschap aan de Vrije Universiteit (SPULA = Societas Politica Universitatis Liberae Amstelodami, in de wandeling ook wel geheten de Politieke Club) voerden in december 1961 twee besprekingen met drie Papoeas, die aan de Nederlandse VN-delegatie waren toegevoegd, namelijk de heren WOMSIWOR, KAISIEPO en TANGGAHMA.

Om zich ook over het Indonesische standpunt te informeren voerden leden van SPULA in de maand daarop, januari 1962, een vijftal gesprekken met Indonesische studenten over de kwestie Nieuw-Guinea.

Contacten daartoe waren gelegd op de dag waarop in de Tweede Kamer het Nieuw-Guinea debat plaats vond, na de regeringsverklaring van 2 januari 1962.

De gesprekken zullen in breder verband worden voortgezet. Medio februari zullen wederom enkele besprekingen plaats vinden, waaronder een ontmoeting zal zijn met leden van de Indonesische ambassade te Bonn.

De vorming van een activiteitsgroep Nieuw-Guinea wordt overwogen. Deze zal gesprekken vragen met leidende politici.

Leden van SPULA speelden reeds een sterke rol in de discussie over het Nieuw-Guinea vraagstuk op de Arjos-studentenconferentie op 19 en 20 januari jl., waar Dr. W.P. BERGHUIS een niet voor de pers bestemde nadere interpretatie van zijn standpunt gaf.

Doel en positie der gespreksdeelnemers.

Van de zes Indonesiërs die deelnamen aan de besprekingen, traden er vijf op als representant der Persatuan Peladjar Indonesia (de Vereniging van Indonesische Studenten in Europa = PPI). De in Duitsland woonachtige Heer Drs. DEWA JASSY leek hieraan een volledige dagtaak te hebben.

Een der Indonesiërs, de Heer HULISELAN, ontplooide zijn activiteiten als particulier. Hij kwam uit Zwitserland.

De Indonesiërs zeiden te willen bijdragen aan de totstandkoming van een gesprek tot oplossing van het geschil om Irian Barat. Zij gaven daartoe tevens voorlichting over de naar hun mening hier te weinig bekende Indonesische zienswijze.

De Indonesiërs hadden een lijst van ongeveer vijftig Nederlandse studentenverenigingen van de meest uiteenlopende denominaties, waarmee ze contact wensten op te nemen. Amsterdam was daarbij verhoudingsgewijs sterk vertegenwoordigd.

Via de Heren HULISELAN en DEWA JASSY stonden zij in contact met de Indonesische ambassade te Bonn. Het besprokene werd via deze ambassade regelrecht doorgegeven naar Djakarta, naar zij enkelen onzer vertrouwelijk mededeelden.

De Nederlandse studenten die deelnamen aan de gesprekken, deden dit persoonlijk en/of als leden van studiegroepen en -verenigingen, die zich mede langs mondelinge weg een beeld trachten te vormen van de Indonesische standpunten terzake van Nieuw-Guinea, zonder de opzet directe, praktische politiek te willen bedrijven. Om te voorkomen dat ten onrechte de indruk ontstaat, dat SPULA praktisch politiek zou willen bedrijven, overwogen enkele leden tezamen met anderen de vorming van een activiteitsgroep Nieuw-Guinea.

Gespreksdeelnemers.

Aan de drie eerste besprekingen met Indonesische studenten namen uitsluitend leden van SPULA deel.

Voor de twee laatste gesprekken waren talrijke gasten uitgenodigd. Aan het vierde gesprek dat plaatsvond in de Blauwe Zaal van het "Americain Hotel" namen plm. 25 personen deel. Aan het vijfde debat in de Synodezaal van de Evangelisch Lutherse Gemeenten waren zeker 75 personen deelgenoot.

Tegenwoordig waren:

- 1) leden en oud-leden van SPULA;
- 2) leden van studiegroepen van andere universiteiten en hogescholen, die via de pas gevormde Nationale Staatkundige

- Studenten Federatie (NSSF) in contact staan met de Politieke Club aan de Vrije Universiteit;
- 3) leden van studiegroepen aangesloten bij de Christelijk-Historische Studenten Werkgroepen Federatie (CHSWG);
 - 4) leden van studieclubs verenigd in de Katholieke Staatkundige Studiegroepen Federatie (KSSF);
 - 5) leden van andere studentenverenigingen aan de Vrije Universiteit;
 - 6) leden van de Nederlandse Christelijke Studentenvereniging (NCSV).

Aan de discussie namen een zestal Indonesiërs deel:

- 1) DEWA JASSY, econ. drs., studeerde aan de Nederlandse Economische Hogeschool te Rotterdam, werkt momenteel aan een dissertatie te Mainz, is Mohammedaan, pleegzoon van de secretaris-generaal der Partai Nasional Indonesia. Als Nederlands adres gaf hij op: Prins Hendrikstraat 68, Den Haag, fa. DAJA, waar zijn secretaresse woonde, Mej. VAN BEEK, te wier huize ook een bespreking plaats vond. DEWA JASSY maakte rustige, bezonken, evenwichtige indruk, hij was vooral in aanwezigheid van veel gesprekpartners, zwijgzaam.
- 2) Z.R. HULISELAN, woonachtig in Zwitserland, zakenman, volle neef van de leider der PARKINDO, overtuigd Christen, afkomstig uit Sumatra (Bataklanden ?) HULISELAN was in Nederlandse gouvernementsdienst tot 1948. In dat jaar weigerde hij tegen de Republiek Indonesia gerichte opdrachten te vervullen. Deswege werd hij een aantal maanden geïnterneerd. In dienst der Republiek Indonesia zou hij ambtenaar van Oost-Aziatische Zaken zijn geweest. Warm voelend, wat emotioneel en mystiek redenerend, spontaan persoon. Hij maakte de indruk zijn rationeel niet altijd overtuigende argumentatie oprecht te gevoelen. Nederlands adres: Helmstraat 30, Den Haag.
- 3) BASUKI GUNAWAN, student in de sociologie aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam. Zeer intelligent debater, aan wie 1) en 2) tenslotte geheel de leiding van het gesprek van Indonesische zijde lieten. Dacht genuanceerd, sprak met diplomatiek talent. Adres: Blasiusstraat 8", Amsterdam-Oost.

- 4) TUNDRO NEGORO, drs. in de politicologie, studeerde twee maanden geleden af aan de G.U. te Amsterdam. Aristocratisch Javaans voorkomen, leek intelligent, nam echter nauwelijks aan de discussies deel.
- 5) JOHN WANNI, Minahasser met Chinese trekken, eveneens studeerend, aan de G.U. te Amsterdam, Politicoloog (?).
- 6) RAMLI KASIM, Lutmastraat 11", Amsterdam, deed op 9 februari jl. doctoraal examen politicologie aan de G.U. Uit Midden-Sumatra afkomstig. Was na zijn HBS-tijd vanaf 1945 werkzaam onder Soetan SJAHRIR op diens ministerie te Batavia. Werkte later op het Indonesische persbureau Antara. Kende ook ADAM MALIK.

Discussiepunten.

Hieronder zijn een aantal discussiepunten gereleveerd in vraag- en antwoord-vorm. Telkens is bij het Indonesische antwoord op de Nederlandse vragen vermeld, wie de Indonesische woordvoerder was.

- 1) Waarom vraagt U een gesprek en niet slechts overdracht? Dit gaat terug op de belofte, dat binnen een jaar na de soevereiniteitsoverdracht een gesprek over Nieuw-Guinea zou plaatsvinden. (HULISELAN).
- 2) Waarom bezit volgens U Indonesië de soevereiniteit over Nederlands Nieuw-Guinea?
In de RTC-overeenkomst staat te lezen, dat Indonesië het gehele voormalige Nederlands Indië zal omvatten.
De zending bevorderde de gedachte van de eenheid van alle mensen in Indonesië door de eenheid in Christus.
De Hollandse leermeesters voedden op tot eenheid van Indonesië en behandelden heel Nederlands-Indië als een eenheid. (HULISELAN).
- 3) Behoren de Papoeas niet tot een andere ethnologische groep dan de overige Indonesiërs?
Zij vormen een aparte groep, maar de Papoeas zijn zelf een zeer samengestelde groep. Er komen overgangstypen voor. Vooral op de Aroe-, de Kai-eilanden en de Molukken wonen mensen die duidelijk gelijkenis tonen met de Papoeas.

Er bestaat geen scherpe scheiding tussen de Papoeas en de overige bevolkingsgroepen van Indonesië. Het Indonesische volk telt 27 verschillende bevolkingsgroepen; waarom de Papoeas uit te zonderen? (HULISELAN).

- 4) Wat zijn de achtergronden van de arrestaties van SOETAN SJAHRIR, MOHAMMED ROEM, ANAK AGOENG GDE AGOENG en anderen?
- a) Interne maatregel; hoe en wat weet ik verder niet. Men mag niet concluderen tot dictatuur. (HULISELAN).
 - b) Zij behoren tot de intelligentsia grootgebracht in de koloniale tijd. De dynamische kracht komt van de jongeren, die een andere geest hebben. (HULISELAN later).
 - c) SJAHRIR was aanvankelijk de organisator van de revolutie. SOEKARNO ducht hem. SJAHRIR zou als ervarenste revolutionair subversieve acties kunnen ontplooiën, die op dit critieke ogenblik een gevaar voor Indonesië zouden vormen.
Figuren als SJAHRIR en HATTA hebben wel geen formele macht meer, maar nog steeds een geduchte informele macht over miljoenen. (GUNAWAN).
 - d) In Indonesië strijden de macht van de duisternis en van het licht om de macht. De arrestaties zijn geen teken van de overwinning van de duisternis.
Er heerst grote tolerantie. In West-Europa zouden de leiders en sympathisanten van gevaarlijke staatsgrepen misschien allang niet meer leven. De vroegere opstandelingenlegers en die van de centrale regering werken samen.
In Ambon zijn de kerken fraaier dan voorheen weer opgebouwd door SOEKARNO zelf.
Waarom maakt men over de jongste arrestaties zo'n ophef? Over gevangenneming van communisten meldt men hier niets. (HULISELAN).
- 5) Is er politieke stabiliteit in Indonesië?
- SOEKARNO is een van de meest stabiele leiders. Als hij werkelijk een extremist, fascist of communist was, zoals hij hier wordt afgeschilderd, dan zou hij niet vanaf 1945 tot nu toe de onbetwiste leider zijn gebleven. Hij is zeer beheerst. (HULISELAN).
- Zolang hij president is, kan continuïteit van de huidige

buitenlandse politiek zeker inzake Nieuw-Guinea worden verwacht.

Als SOEKARNO als de unieke leider wegvalt, dan zal er vermoedelijk een tendens naar meer normale democratische verhoudingen ontstaan. HATTA, NASOETION en de Sultan van DJOKJA blijven pretendentes voor het presidentschap.

Men moet zich niet verkijken op SOEKARNO alleen. Hij laat zijn politiek mee bepalen door een vijftal naaste adviseurs met een grote invloed. (DEWA JASSY en GUNAWAN).

- 6) Hoe groot is de invloed van het communisme in Indonesië? De communistische invloed dreigt te groeien. De communisten gebruiken Nieuw-Guinea als agitatiepunt. Dit is voor Indonesië het voornaamste argument om Nieuw-Guinea als probleem zo snel mogelijk uit de wereld te helpen. De op Moskou georiënteerde communisten zijn nationalistisch en volgen dus het beleid van de president. Degenen die echt op Peking zijn georiënteerd, verwijten de regering dat zij te weinig militant is. Nadat de kwestie Nieuw-Guinea is opgelost, voorziet spreker maatregelen van de regering tegen het communistische gevaar. (GUNAWAN).
- 7) Welk belang heeft Indonesië bij het bezit van Nieuw-Guinea gezien zijn interne moeilijkheden? Waarom geeft SOEKARNO de Nederlanders geen gelegenheid nog 10 of 15 jaar te werken aan de ontwikkeling van Nieuw-Guinea? Geleidelijk aan werd het duidelijk, dat Nederland Nieuw-Guinea niet wilde overdragen aan Indonesië, maar tot een zelfstandige staat wilde maken. Met de stichting van de Nieuw-Guineeraad ontstond er voor Indonesië een zeer precarie situatie, en dat niet alleen omdat pro-Indonesische elementen uit de Raad werden geweerd. Een onafhankelijk Nieuw-Guinea heeft de volgende consequenties:
- a) de vorming van een zwakke staat aan de grenzen van Indonesië;
 - b) deze zwakke staat zou een speelbal worden van de internationale politiek. Zij zou vermoedelijk een onderdeel worden van de SEATO, die zich niet verdraagt met de actieve neutraliteit van Indonesië. Indonesië is wel anti-communistisch, maar anders dan de SEATO.

c) een zwakke internationaal omstreden staat zou in het potentieel onrustige Indonesië een gevaarlijke situatie kunnen creëren;

d) de politiek van actieve neutraliteit van Indonesië zou worden ondermijnd, terwijl Indonesië een leidende positie in de wereldpolitiek wil spelen. (GUNAWAN).

8) Kan Indonesië een militaire actie voeren?

Komt het niet tot een vreedzame oplossing, dan zal Indonesië met de wapens de posities moeten verwerven waarop het recht heeft. Indonesiërs zijn wel tolerant, maar explosief. (DEWA JASSY).

Men zou vergelijking kunnen trekken met de Amerikaanse positie in West-Berlijn, zonder dat spreker een oordeel wil geven of deze al of niet gerechtvaardigd is. (GUNAWAN).

De Nederlanders hebben de mythe geschapen dat vooral de Javanen een laf volk zijn. Wellicht omdat ze veel be- dienden leverden aan de Nederlanders.

Tegen de opstandelingen werden echter vaak met succes en bij voorkeur Javaanse troepen ingezet.

Hoewel de opstandelingen en de regeringsgetrouwen elkaar veelal spaarden, is er ook hard gevochten. In een stad op Midden-Sumatra werden 200 lijken deels van scholieren op het marktplein ten afschuw opgestapeld; dat kan men alleen doen na harde gevechten. Het Indonesische leger is meer getraind dan men hier voorgeeft. Welke nonsens schrijven militaire medewerkers hier, die beweren dat Nederlandse vliegtuigen nog net tegen een viervoudige overmacht zijn opgewassen, maar niet meer tegen een vijfvoudige.

Nederland heeft zich in 300 jaar koloniaal bewind de mythe geschapen, dat de Indonesiërs niet kunnen vechten en zijn toen zelf in deze mythe gaan geloven. (KASIM).

9. Is normalisatie van de betrekkingen met Nederland voor Indonesië mogelijk en wenselijk, mede gelet op de toenemende invloed van het Peking-communisme?

Aansluiting bij China is onmogelijk en in strijd met de politiek van actieve zelfstandigheid.

Indonesië zal zeker bereid zijn om de betrekkingen te herstellen en om Nederlandse handel en nijverheid te behandelen als die van andere landen. Over de nationalisaties zou gesproken kunnen worden. (vooral GUNAWAN).

- 10) Kan SOEKARNO deze wending aan het volk duidelijk maken? De president wordt beschouwd als een halfgod, hij heeft magische invloed; hij kan wit zwart maken en omgekeerd. (HULISELAN en GUNAWAN).

De volgende punten leken nog enigszins relevant:

- 11) De Indonesiërs begrijpen niet waarom het troepenvervoer naar Nieuw-Guinea op zo aanstootgevende manier moet gebeuren. Waarom verricht men dit niet in het geheim per schip.
- 12) Zij begrijpen niet, dat juist nu WESTERLING een studiebeurs moet krijgen. Dit zijn toch zeer kwetsende zaken voor Indonesiërs.
- 13) ADAM MALIK is een zeer innemend mens. Hij zat niet in Boven-Digoel gevangen. Gedurende de oorlog werkte hij de Japannezen tegen. Vlak na de oorlog startte hij als een man met visie en idealen het Indonesische persbureau, waar hij onder de Nederlandse bezetting geen droog brood mee kon verdienen. Op dit persbureau stelde hij journalisten aan van alle richtingen.
Hij is wel links, maar meer nationalist dan communist. Wanneer ADAM MALIK als onderhandelaar onaanvaardbaar is, en dit het grote struikelblok voor onderhandelingen is, dan willen wij er graag aan medewerken, dat er een ander wordt aangewezen.

Personen als ROEM en SJAHRIR zijn voor Indonesië niet bruikbaar als onderhandelaar, omdat ze sympathiseerden met de opstand van 1958, die nog maar kort geleden eigenlij

geheel gedempt is. De gematigden als zij hebben zich vaak teveel gecompromitteerd.

De punten 11 tot en met 13 zijn uitspraken van KASIM, in een zeer langdurig persoonlijk gesprek.

Hoofdtendens van de gesprekken was het opnieuw vinden van gespreksmogelijkheden tot doorbreking van de huidige impasse en voorkoming van volkomen nutteloos vechten.

De Indonesiërs wekten niet de indruk, dat zij vooral uit waren op verzwakking van het front in Nederland, dat de Nederlandse zelfbeschikkingspolitiek voorstaat. Eerder leken ze de meningen in Nederlandse studentenkringen te polsen en na te gaan, wat in de Nederlandse publieke opinie onoverkomenlijke struikelblokken voor onderhandelingen vormen. Zij zeiden te kunnen meewerken aan het opruimen daarvan.

Medio februari 1962.

Opmerking bij punt 13:

Volgens dezerzijds beschikbare gegevens is ADAM MALIK in Digoel gefinterneerd geweest. Tijdens de Japanse bezetting zou hij bij het persbureau Domei werkzaam zijn geweest.